

Riigikogu maaelukomisjoni istungi protokoll nr 164

Tallinn, Toompea

Teisipäev, 15. september 2026

Algus 14.00, lõpp 15.50

Juhataja: Urmas Kruuse (esimees)

Protokollija: Jaanika Lokk (konsultant)

Võtsid osa:

Komisjoni liikmed: Anti Allas, Andrus Seeme

Komisjoni ametnikud: Marin Daniel (nõunik-sekretariaadijuhataja), Merle Kruusimägi (nõunik)

Puudusid: Siim Pohlak, Maido Ruusmann ja Kalev Stoicescu

Kutsutud: Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi kalanduspoliitika osakonna juhataja Sigmar Suu, sama osakonna nõunik Kaire Märtin ja õigusosakonna peaspetsialist Jan Nilson; Eesti Kalurite Liidu juhatuse esimees Mart Undrest; Liivi Lahe Kalanduskogu MTÜ tegevjuht Esta Tamm ja Arne Taggo; MTÜ Saarte Kalandus tegevjuht Heino Vipp; Virumaa Rannakalurite Ühing MTÜ juhatuse esimees Mari Sepp ja tegevjuht Liisi Marits (1. päevakorrapunkt)

Päevakord:

1. Vabariigi Valitsuse algatatud kalapüügiseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (887 SE) teise lugemise ettevalmistamine
2. Info ja muud küsimused

1. Vabariigi Valitsuse algatatud kalapüügiseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (887 SE) teise lugemise ettevalmistamine

Urmas Kruuse juhatas sisse päevakorrapunkti arutelu ning märkis, et viimati arutas maaelukomisjon eelnõu käesoleva aasta juunis (maaelukomisjoni istung 08.06.26). Ta andis sõna Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi (REM) esindajatele.

Sigmar Suu andis ülevaate eelnõuga seotud Euroopa Liidu (EL) õigusaktidest: kalanduse kontrollimääruusest ja selle alusel suve lõpus vastu võetud kaalumismõudeid käsitlevast rakendusemääruusest. Kalapüügiseaduse muutmise ajal toimuvad ka läbirääkimised kaalumismõuete ja võimalike erandite üle nii traali- kui ka rannapüüdjatega. Eesmärk on välja selgitada, milliseid kaalumismõuete erandeid võiks Eesti Euroopa Komisjonilt (EK) taotleda. Selleteemalised kohtumised on toimunud juba traalipüüdjatega ning rannakaluritega on kavas kohtuda selle nädala neljapäeval.

Kõneleja andis ülevaate eelnõust, selle eesmärgist ning kalapüügiseaduse (KPS) peamistest muudatustest (lisa 1). Eelnõu eesmärk on viia kalapüügiseadus kooskõlla EL-i kontrollimääruse nõuetega ehk ajakohastatakse kehtivat regulatsiooni. Kontrollimäärus võimaldab rakendada mitmeid lihtsustusi ja erandeid. Lisaks kalapüügiseadusele muudetakse eelnõuga karistusregistri seadust, kalandusturu korraldamise seadust ja riigilõivuseadust. Ta juhtis tähelepanu, et eelnõuga võetakse üle EL-i kontrollimäärusest tulenevad nõuded ning uusi siseriiklikke kohustusi ei kehtestata. Muudatuste tulemusena muutub kala päritolu digitaalselt jälgitavaks kogu tarneahela ulatuses (kalalaevad varustatakse järk-järgult asukoha jälgimisseadmetega) ning muudetakse kala päritolu tõendamise reegleid (10 kg merel oma tarbeks ostu puhul, 30 kg sisevetel). Täpsemaks muutub ka kalapüügiandmete esitamine. Lisaks tugevdatakse järelevalvet ning karmistatakse karistusi ebaseadusliku kalapüügi tõkestamiseks tõsiste rikkumiste korral. Karistuste määramisel hakatakse arvestama ka püütud kala väärtust, mis on kontrollimäärusest tulenev uus põhimõte. Kõneleja andis ülevaate eelnõu vastu võtmata jätmisega kaasnevatest riskidest. Ta märkis, et eelnõu vastu võtmata jätmise korral jääksid kasutamata mitmed lihtsustused ja halduskoormust vähendavad võimalused. Kui KPS-i muudatusi vastu ei võeta, jõustub järgmise aasta 11. jaanuaril nõue kaaluda püütud kala pärast lossimist sadamas või mahatuleku kohas liikide kaupa. Erandeid sel juhul kohaldada ei saa ning kaaluda tohivad üksnes kalapüügiloa omanikud.

Kaire Märtin andis ülevaate halduskoormust vähendavatest KPS-i muudatustest, mis puudutavad kala kaalumist, päritolu tõendamise ja veodokumendi erandeid, kalalaevade asukoha jälgimist ja punktisüsteemi ning kalalaevatunnistust ja kalapüügiluba (lisa 1).

Sigmar Suu lisas, et kavandatavad muudatused ei pruugi sektorile sobida, kuid nõuded tulenevad EL-i kontrollimäärusest ja neid tuleb rakendada. Kalapüügiseaduse muudatused võimaldavad kehtestada erandeid, mistõttu tuleb need vastu võtta võimalikult kiiresti.

Heino Vipp andis ülevaate rannakalurite ettepanekutest eelnõu kohta (lisa 2). Ta märkis, et eelnõu kohaselt võib valdkonna eest vastutav minister kehtestada määrusega merest püütud kala kaalumise erisused (KPS-i eelnõu § 61¹ lõige 5). Sõna „võib“ tähendab, et minister võib jätta erisused ka kehtestamata. Rannakalurid teevad ettepaneku asendada sõnad „võib kehtestada“ sõnaga „kehtestab“. Ta palus ministeeriumi esindajatel viidata õigusnormile, mille kohaselt ei või liikmesriik esitada EK-le artikli 60 lõikes 3 nimetatud kontrollikava enne riigisisese seadusemuudatuse vastuvõtmist. Ta küsis, mis takistas ministeeriumil alustada erisuste taotlemist kohe pärast kaalumisenõudeid käsitleva rakendusakti vastuvõtmist (k. a 10. august).

Jan Nilson vastas volitusnormi puudutavale märkusele, et kontrollimäärus võimaldab taotleda nelja erandit. Kui seaduses sätestada, et minister kehtestab kontrollimääruse artikli 60 lõikes 3 nimetatud kaalumiserandid, tähendaks see kohustust kehtestada kõik neli erandit.

Urmas Kruuse küsis, kas sõna „kehtestab“ tähendaks kohustust ja ammendavat loetelu, samas kui väljend „võib kehtestada“ jätaks teatava kaalutlusruumi, võimaldades vajaduse korral kehtestada täiendavaid erisusi.

Jan Nilson nõustus selle tõlgendusega. Ta lisas, et kui volitusnormis kasutada sõna „kehtestab“, on minister kohustatud kehtestama kõik neli erandit.

Urmas Kruuse märkis, et ministri volitusnorm ja seadus peavad toimima kooskõlas. Praegune lahendus jätab ministri teatava kaalutlusruumi, kuid eeldab enne erandi kehtestamist läbirääkimisi sektoriga. Tema hinnangul ei ole mõistlik kõiki üksikasju seaduses sätestada, vaid ministeeriumile tuleks jätta võimalus pidada paindlikult läbirääkimisi ja kehtestada vajaduse korral asjakohaseid norme.

Kaire Märtin selgitas, et kontrollimääruse kohaselt võib kehtestada erandeid juhul, kui EK on need heaks kiitnud. EK-le on võimalik esitada nii erisusi käsitlev proovivõtukava kui ka kontrollikava juba selle aasta jooksul, enne seaduse jõustumist. Kavade koostamine ja heakskiitmine on pikk protsess: ettepanekuid tuleb põhjendada, kaaluda alternatiive ning pidada läbirääkimisi nii EK-ga kui ka sektoriga. Pärast EK-lt saadud heakskiitu saab muuta

kaalumist reguleerivat määrust. Kõik vajalikud toimingud tuleb teha enne tuleva aasta 11. jaanuari.

Jan Nilson lisas, et Eesti on õigusriik, kus seadusandlik võim kuulub Riigikogule. Täidesaatev võim võib tegutseda üksnes seadusest tuleneva sõnaselge volituse alusel. Seetõttu peab seaduses olema selgelt sätestatud ministri volitusnorm.

Heino Vipp juhtis tähelepanu, et EL-i määrused on otsekohalduvad.

Jan Nilson vastas, et kontrollimäärus annab liikmesriigile võimaluse erandeid kohaldada, kuid ei kohusta seda tegema. Tema hinnangul otsustab Riigikogu, kas erandeid taotleda ja volitada selleks valdkonna eest vastutavat ministrit.

Anti Allas küsis, kas Riigikogu ei saaks teha ise valiku erandite osas.

Kaire Märtin lisas, et Riigikogu ei saa erandite kohaldamist seaduses kindlaks määrata, sest nende rakendamiseks on vaja heakskiitu EK-lt. Ministeerium saab esitada vastava taotluse EK-le.

Jan Nilson selgitas, et erandi kohaldamiseks tuleb eelnevalt taotleda EK-lt heakskiitu, s.t kontrollimäärus võimaldab liikmesriigil rakendada erandeid, kuid üksnes komisjoni heakskiidul. Uues kaalumismääruses täpsustatakse proovivõtu- ja kontrollikavadele esitatavaid nõudeid.

Urmas Kruuse märkis, et erandi sätestamine seaduses enne EK heakskiidu saamist tekitaks vastuolu. Seetõttu tuleb seaduses sätestada volitusnorm, mis võimaldab erandi kehtestada pärast komisjoni heakskiitu.

Anti Allas küsis, kellel on kaalumisõigus erandi osas.

Jan Nilson vastas, et see on liikmesriigil.

Anti Allas küsis, milliste erandite üle läbirääkimisi peetakse.

Kaire Märtin vastas, et ministeeriumi esindajad on erandite teemal juba kohtunud traalpüüdjatega ning sel neljapäeval toimub kohtumine rannapüügisektoriga. Seejärel koostatakse asjakohased kavad ja esitatakse need EK-le. Pärast komisjonilt tagasiside saamist kohtutakse uuesti sektorite esindajatega ning antakse ülevaade komisjoni tagasisidest.

Andrus Seeme küsis, kas liikmesriik peab valima ühe neljast erandist.

Kaire Märtin vastas, et riik võib taotleda ka kõiki nelja erandit, kuid iga taotlus peab olema põhjendatud.

Sigmar Suu avaldas arvamust, et alles tuleks jätta kõik neli võimalust. Näiteks võib osutada vajalikuks kaalumise pärast transporti teise liikmesriiki ühise kontrolliprogrammi alusel. Seda erandit ei ole veel arutatud, kuid on teada, et Eesti laevad lossivad Lätis ja Soome laevad Eestis, mistõttu võib tekkida vajadus kohaldada ka seda erandit. Ta nõustus, et Riigikogu võib sätestada seaduses konkreetse erandi, kuid ei pidanud mõistlikuks teiste erandite välistamist. Ta märkis, et täna on sektori mureks, kas minister üldse esitab erandite taotluse. Ta kinnitas, et ministeerium ei saa jätta taotlust esitamata. Erandid selgitatakse välja koos sektoriga.

Heino Vipp tutvustas järgmist rannakalurite ettepanekut (lisa 2). Ta märkis, et tänases sõnastuses kavandatakse kaalumiseiga seotud muudatuste jõustumist 1. jaanuaril 2027. Rannakalurite ettepanek on, et eelnõu § 1 punkt 62 jõustub pärast EK poolt Eesti Vabariigi kontrollikava või proovivõtukava heakskiitmist ja selle rakendamiseks vajalike riigisiseste õigusaktide jõustumist, kuid mitte varem kui 1. jaanuaril 2027. Või § 61¹ lõigetes 4, 6 ja 7 sätestatud nõudeid kohaldatakse väikesemahulisele rannapüügile pärast EK rakendusakti vastuvõtmist ja Eesti kontrollikava heakskiitmist. Rakendusmääruse kohaselt on võimalik kaalumise uute nõuete kehtima hakkamist edasi lükata kuni 10. jaanuarini 2028.

Kaire Märtin nõustus, et rakendusmäärus võimaldab sujuvat üleminekut ning teatud sätete kohaldamise lükata edasi 2028. aastasse. Kõigi sätete kohaldamist ei ole siiski võimalik edasi lükata. Ta selgitas, et Eesti peab esitama EK-le kavad ja põhjendama, milliseid meetmeid ei ole võimalik 2027. aasta algusest rakendada.

Heino Vipp selgitas, et rannakalandussektori jaoks on oluline, et uute nõuetega kohanemiseks jääks aega 2028. aastani. Kuna eelnõu koostati enne kaalumist käsitleva rakendusmääruse vastuvõtmist, tuleks eelnõu ja seletuskiri viia kooskõlla rakendusmäärusega ning koostada uus mõjuhindang. Alates 10. augustist on olukord muutunud, mistõttu tuleks tõusetunud küsimused uuesti läbi arutada.

Sigmar Suu märkis, et kalanduse kontrollimäärus on vastu võetud ja jõustunud, kuid selle sätteid hakatakse kohaldama erinevatel aegadel (2027. a või 2028. a). Eelnõu §-s 61¹ nimetatud nõuded tulenevad kontrollimäärusest ning võimalikke erandeid saab taotleda proovivõtu- ja kontrollikavade esitamise kaudu.

Jan Nilson lisas, et lõike 4 kohaselt võib kaalumisel kasutada taadeldud või kalibreeritud kaalu. Kehtiv kord lubab kasutada üksnes taadeldud kaalu, mistõttu on muudatus lihtsustus. Ka lõikes 6 sätestatud muudatus lihtsustab kehtivat korda. Lõige 7 annab ministrile volituse täpsustada määrusega EL-i õigusaktist tulenevaid nõudeid. Kaalumismõõdud tulenevad otsekohaldavast kontrollimäärusest ja neid tuleb täita sõltumata riigisisese seaduse vastuvõtmisest. Kui Eesti hakkab mõnda nõuet kohaldama EL-i õigusaktis sätestatust hiljem, võib EK algetada rikkumismenetluse.

Heino Vipp ei nõustunud väitega, et kaluritel väheneb halduskoormus. Ta selgitas, et rannakalandussektori hinnangul on rakendusmääruses sätestatud nõuete kohaldamist võimalik Eesti põhjendatud taotluse alusel edasi lükata kuni 2028. aastani. Taotluses tuleks kirjeldada rannapüügisektori soovitud erisusi.

Kaire Märtin märkis, et kala kaalumise kohustus kehtib juba praegu ka rannapüügil: lossimisandmed peavad põhinema kaalutud kogustel. Väikesemahulisele rannapüügile kehtestatakse miinimumnõuded, sh kohustus talletada kaalumisandmed/kaalumismudel. Kavandamisel on elektroonilised lahendused. Kaalumiskohustusest ei ole võimalik täielikult vabastada, sest kaalumise andmete esitamise kohustus tuleneb juba kehtivast korrast. Ta tõi näite, et traalpüügi puhul on kaalumise tehasesse viimise üheks eelduseks kaugseire rakendamine, mille juurutamine võtab aega. Seetõttu on asjakohane taotleda meetme jõustumist 2028. aastal. Samas ei ole täna veel teada, kas EK nõustub sellise lahendusega. Kui ka mõne rannapüügi segmendi puhul tekib vajadus kaaluda saaki pärast transporti, võiks rakendada traalpüügiga sarnast kaugseirelahendust. EK-lt saab taotleda alternatiivsete meetmete heakskiitmist ning riik peab esitama konkreetseid lahendused. Üheks võimaluseks on riskipõhine kontroll või sadamas tehtavate kontrollide arvu suurendamine. Selliste meetmete juurutamine võib võtta kauem aega, mistõttu võib olla põhjendatud taotleda nende rakendamist alates 2028. aastast. Üksikasju tuleb arutada sektoriga.

Heino Vipp nõustus, et kala tuleb kaaluda juba praegu ja seda ka tehakse. Probleem seisneb selles, et alates 11. jaanuarist 2027 peavad rannakalurid kaaluma kala liikide kaupa lossimiskohas. Nakkevõrguga püütakse sageli korraga nelja-viit liiki kala, mida ei ole võimalik lossimiskohas otsekohe sorteerida ja kaaluda. Seetõttu tuleks taotleda EK-lt erandit, mis võimaldaks selle nõude kohaldamise edasi lükata 10. jaanuarini 2028.

Kaire Märtin nõustus, et võrgus oleva kala sorteerimine, võrgust eemaldamine ja sadamas kaalumine on mõningal juhul keeruline. Seetõttu võib olla põhjendatud taotleda erandit, mis võimaldaks võrgus olevat kala kaaluda pärast transporti. Sellisel juhul tuleb rakendada täiendavat kontrollimehhanismi, mille kasutuselevõtuks võib olla vaja üleminekuaega.

Arne Taggo küsis, kas on teada, millal Eesti kontrollikava heaks kiidetakse. Ta märkis, et kalurite halduskoormus ei vähene. Ta uuris, kas alates jaanuarist tuleb kasutusele võtta „ruuduline vihik“ ehk kaalumispäevik.

Sigmar Suu vastas, et kaalumispäeviku kasutuselevõtt on uus nõue. Praegu tuleb päevikut pidada paberil, arvutis või muul sobival viisil. Hetkel muud lahendust ei ole. Ta möönis, et kalanduse kontrollimäärus ja selle rakendusakt võivad mingil määral suurendada kalurite halduskoormust, kuid ministeeriumi eesmärk on leida kontrollimääruse rakendamisel lahendusi, mis lihtsustaksid kalurite, aga ka administratsiooni tööd.

Kaire Märtin ei osanud öelda, millal EK kontrollikava heaks kiidab. Esmalt tuleb komisjonile esitada ettepanek, mille saab koostada pärast sektoriga peetud läbirääkimisi. Traalipüüdjad esitavad oma ettepaneku käesoleva aasta 21. septembril. Kõigepealt tuleb kindlaks määrata, millistel juhtudel tuleks erandeid taotleda. Seejärel saab ettepaneku esitada komisjonile. Eesmärk on saada komisjoni heakskiit käesoleva aasta detsembris, et jõutaks muuta kala kaalumist reguleerivat määrust.

Urmas Kruuse avaldas lootust, et juhul, kui eri õigusaktid jõustuvad eri ajal, ei kohaldata kalurite suhtes ebaproportsionaalset järelevalvet. Tema sõnul on oluline arutada võimalikke erandeid koos sektoriga ja leida paindlikud lahendused. Vajaduse korral on maaelukomisjon valmis tekkinud kitsaskohti uuesti arutama. Praegu puuduvad märgid, et ministeerium võiks kontrollimäärusest tulenevaid nõudeid/meetmeid rakendada sektorile ebasoodsas suunas.

Heino Vipp jätkas ettekandega ning andis ülevaate KPS-i täiendustest (lisa 2). Rannakalurite ettepanek on määratleda seaduses väikesemahuline rannapüük.

Sigmar Suu vastas, et juba praegu eristatakse kaugpüüki, traalpüüki ja rannapüüki. Küsimus on selles, mida annaks väikesemahulise rannapüügi määratlemine seaduse tasandil. Kaalumisenõuded kehtivad kõigile püügisegmentidele.

Arne Taggo selgitas, et tegemist on põhimõttelise erinevusega. EL reguleerib teatud kalaliikide (nt kilu, räime, tursk, lõhe) püüki. Nende liikide püügile kehtivad rangemad nõuded kui mageveekalade püügile. Kontrollimäärus ei kehti sisevetel täies ulatuses, kuigi seal võidakse püüda samu kalaliike. Seetõttu ei ole põhjendatud käsitleda nende liikide rannapüüki samadel alustel nagu traalipüügis. Kastmõrrapüügi puhul on traalipüügiga sarnaste nõuete kohaldamine arusaadav, kuid mageveekalade püüki tuleks käsitleda teisiti.

Sigmar Suu selgitas, et reeglite kohaldamine ei sõltu sellest, kas tegemist on kvoodialuse või kvoodita liigiga. ELi kalandusreeglid kehtivad liikmesriikide ühisel veealal (Läänemeres). Sisevetele need reeglid ei laiene. Seega meri kuulub ühise reeglistiku alla, siseveed mitte. Seda määratlust ei saa ühepoolset muuta kalapüügiseadusega. Ta nõustus, et mõnes kohas on mere ja jõe piir ebamäärane ning kalad liiguvad siseveekogu ja avamere vahel. Erandina kohaldatakse kontrollimäärusest tulenevat kala jälgitavuse nõuet kõigile kaladele olenemata nende päritolust.

Arne Taggo selgitas, et rannapüügi piiritlemisel lähtutakse üldjuhul kahest näitajast: nelja meremiili kaugusest ja kuni 20 meetri sügavusest. Tema hinnangul ei ole Eesti neid küsimusi varem EL-i tasandil tõstatanud.

Heino Vipp märkis, et rakendusmääruse lisa 2 punktis 23 on alternatiivsete tingimuste kehtestamise alusena nimetatud alla 12-meetri pikkuseid kalalaevu, väikeseid lossitavaid, kaalutavaid või transporditavaid kalakoguseid, kvoodiga hõlmamata kalandustooteid, liikmesriigile iseloomulikke püügiviise, standardkastide kaalu ja eripära ning volitatud kaaluoperaatoreid. Rakendusmääruses eristatakse kvoodialust püüki.

Kaire Märtin selgitas, et selle sätte alusel saab taotleda rannapüügil kaugseire asemel muu lahenduse rakendamist. Alternatiivne lahendus peab tagama saagi kaalumistulemuste registreerimisel vähemalt samaväärse täpsuse. Tegemist on alternatiiviga, mitte erisusega.

Heino Vipp märkis, et rannakalandussektor soovib uute nõuete rakendamiseks üleminekuaega kuni 10. jaanuarini 2028, et võimalikud erandid/alternatiivid jõutaks sektoriga läbi arutada.

Sigmar Suu selgitas, et esmalt tuleb välja selgitada, milliseid erandeid on vaja ja võimalik taotleda. Selleks ongi kavandatud kohtumised sektori esindajatega. Eesti ei saa kalapüügiseaduse ega muu riigisisese õigusaktiga otsustada, millal jõustub kaalumise rakendusmäärus. Määrus jõustub järgmise aasta alguses. Samas võimaldab määrus taotleda teatavaid erandeid ning mõne nõude puhul kohaldada üleminekuaega kuni 10. jaanuarini 2028. Seega jõustub määrus Eestis tervikuna, kuid heakskiidetud erandeid või mõnda konkreetset nõuet võib kohaldada hiljem.

Heino Vipp juhtis tähelepanu, et artikli 9 kohaselt võib liikmesriik taotleda kuni 10. jaanuarini 2028 kestvaid üleminekumeetmeid, et tagada sujuv üleminek uuele kaalumiskorrale. Tegemist on üleminekuajaga. Tema sõnul ei ole rannakaluritel võimalik hakata 1. jaanuarist 2027 maale tuleku kohas kala liikide kaupa kaaluma.

Kaire Märtin vastas, et 2027. aastast ei teki tingimata kohustust kala liikide kaupa sorteerida. Kui võrgupüügi puhul taotletakse erandit, mis võimaldab kala kaaluda pärast transporti, saab seda EK heakskiidu korral rakendada juba 2027. aastast.

Urmas Kruuse võttis arutelu kokku. Ta märkis, et määruse kui terviku jõustumist ei saa edasi lükata, kuid erandite ja paindlike lahenduste abil võib mõne nõude/meetme rakendamist lihtsustada alates 1. jaanuarist 2027.

Heino Vipp jätkas ettekandega ning esitas maaelukomisjonile kokkuvõtte eelpool kirjeldatud ettepanekutest (lisa 2).

Mart Undrest märkis, et EL-i õigusaktid ei muuda sektoril elu lihtsamaks. Kontrollimäärus ja selle rakendusmäärus juba kehtivad. Ta lisas, et traalisektoril on muudatustega mõnevõrra lihtsam kohaneda, sest sektor on olnud protsessi kaasatud pikemat aega ning täidab juba osasid nõudeid. Traalipüügil oleks otstarbekas kala kaaluda selle töötlemiskohas. Vastasel juhul tuleks Eesti sadamatesse rajada mitmeid kaalumishooneid. Järelevalveasutus saaks riskianalüüsi alusel kontrollida konkreetse laeva lossitud konteinerite arvu ja kaalumisandmeid. Tema hinnangul on kalapüügiseaduse muudatused vajalikud, sest nende alusel saaks Eesti taotleda EK-lt vajalikke erandeid. Ta nentis, et uute nõuetega kaasneb suur koormus rannapüügile. See võib panna rannakalureid kahtlema tegevuse jätkamises. EL-i nõuded lähtuvad peamiselt suuremahulisest püügist, kuid Eestis lossitakse paljudes kohtades väikesi koguseid. Seetõttu on erandid vajalikud nii traal- kui eriti rannapüügil. Ta avaldas lootust, et EK mõistab erandite vajalikkust ja kiidab need heaks.

Andrus Seeme küsis, kas harrastuskalur, kes püüab siseveekogul üle 30 kg kala, peab samuti pidama kaalumispäevikut.

Sigmar Suu vastas, et kohustus sõltub püügivahendist ja püügikohast. Käsiõngega püüdmiseks ei ole vaja püügiõigust omandada ega andmeid esitada. Rullridvaga püüdmiseks tuleb omandada harrastuspüügiõigus (päevaks, nädalaks või aastaks), kuid püügiandmeid üldjuhul esitama ei pea. Kui sellise püügivahendiga püütakse veekogul, kus on nõutav kalastuskaart (nt Matsalus), tuleb soetada kalastuskaart ning pärast püüki esitada andmed püütud liikide ja saagi koguse kohta.

Urmas Kruuse pöördus Virumaa Rannakalurite Ühingu esindajate poole ja küsis, kas nad soovivad eelkõnelejate öeldule midagi lisada. Ühingu esindajail sellist soovi ei olnud.

Mart Undrest märkis, et kavandatavate muudatuste tegelik mõju selgub praktikas ja võib ilmnedas alles aastate pärast. Seetõttu võib olla vaja sama teema või normitehniliste küsimuste juurde tagasi tulla.

Urmas Kruuse kinnitas, et mõistab kalurite murekohti. Ta selgitas, et Eesti on püüdnud leida EL-is oma seisukohtadele toetajaid, kuid mõnes küsimuses ei ole see õnnestunud. Sellisel juhul tuleb kasutada võimalikult palju lubatud paindlikkust ja kohandada nõudeid nii, et sektorile tekkiv võimalik negatiivne mõju oleks võimalikult väike. Samal ajal tuleb arvesse võtta ka teadlaste hinnanguid kalavarude seisundi kohta. Ta oli seisukohal, et KPS-iga luuakse vajalik raamistik, mistõttu tuleb eelnõu menetlusega edasi minna. Kui praktikas ilmnevad kitsaskohad, tuleb neist anda teada ning vajaduse korral muuta seadust või määrust. Ta tänas külalisi konstruktiivse arutelu, põhjaliku ülevaate ja küsimustele vastamise eest.

Arutelu jätkus ministeeriumi esindajatega.

Vaadati läbi Eestimaa Looduse Fondi ettepanekute põhjal koostatud muudatusettepanekute loetelu.

Kaire Märtin juhtis tähelepanu ettepanekule, mis puudutab KPS § 61 lõikeid 2 ja 2¹. Muudatuse kohaselt võib minister kehtestada harrastus- ja õngepüügi andmete esitamise

nõude, kui see on vajalik kalavarude seisundi tõttu. Eestimaa Looduse Fond ja kalurid on juhtinud tähelepanu, et andmeid võib olla vaja koguda ka muudel põhjendatud juhtudel (nt Pärnu jõel kohapüük). Kehtiva korra järgi saab harrastuskalapüügi andmeid koguda üksnes kalastuskaardi alusel. Kavandatav muudatus võimaldaks andmete esitamise kohustuse kehtestada vajaduspõhiselt, lähtudes kalavarude seisundist, püügivahendi mõjust või EL-i nõuetest. EL-i õigusest tuleneb ka kohustus koguda harrastuspüügi andmeid olenemata kasutatud püügivahendist ELis reguleeritud liikide kohta (tursk ja lõhe).

Andrus Seeme märkis, et eelnõuga kehtestatakse käsiõngega püüdjatele aruandluskohustus.

Sigmar Suu selgitas, et EL-i õigusest tulenev aruandluskohustus puudutab eelkõige tursa ja lõhe püüki. Eestimaa Looduse Fondi ettepanek annaks ministriks lisaks võimaluse kehtestada saagiandmete esitamise kohustus ka teiste liikide puhul, kui selleks tekib vajadus. Harrastus- ja kutselist püüki võrreldes tuuakse sageli esile, et kutselise püügi kohta esitatakse täpsed andmed, kuid harrastuspüügi kohta ülevaade puudub. Eestis on ligikaudu 150 tuh harrastuskalastajat ning püügikohti on väga palju. Seetõttu oleks kõigile harrastuskalastajatele kutselise püügiga sarnase aruandlussüsteemi kehtestamine keeruline ja selle täitmist oleks peaaegu võimatu kontrollida. Kutseline püük on majandustegevus, mille puhul kasutatakse avalikku ressursi elatise teenimiseks, mistõttu on aruandluskohustus põhjendatud. Tulevikus võib siiski tekkida vajadus lubada mõne täna kaitstava kalaliigi (nt tõugjas või harjus) püüki kindlatel veekogudel tingimusel, et püüdjad esitavad saagiandmeid. Teise võimalusena võib sellistel juhtudel rakendada kalastuskaarti.

Andrus Seeme küsis, kas nt tõugjapüüki võiks lubada tingimusel, et püüdja esitab saagiandmed.

Kaire Märtin selgitas, et praegu puudub seaduses volitusnorm, mis võimaldaks lubada tõugjapüüki ja kehtestada saagiandmete esitamise kohustuse. Tõugjast saab lubada püüda kalastuskaardi alusel, millega kaasneb andmete esitamise kohustus. Kavandatav muudatus võimaldaks kehtestada andmete esitamise kohustuse ka harrastuspüügiõiguse alusel.

Andrus Seeme märkis, et harrastuspüügil kehtib juba praegu mõne liigi puhul päevane püügipiirang (nt 5 haugi päevas).

Kaire Märtin täpsustas, et päevane püügipiirang ja saagiandmete esitamise kohustus on erinevad asjad. Püügipiirang määrab suurima lubatud püügikoguse, kuid andmete esitamine annab ülevaate tegelikust püügikogusest.

Urmas Kruuse tundis huvi harrastuskalastajate püügikoguste uuringute vastu.

Sigmar Suu selgitas, et mõne kalaliigi puhul on kehtestatud päevane püügipiirang isendite arvu või kaalu järgi. Sel juhul ei ole tegemist aruandlusega. Täna ei ole tõugjapüük lubatud, kuid tulevikus võiks seda lubada nt kalastuskaardi alusel. Sel juhul tuleks püüdjal soetada kalastuskaart, tasuda riigilõiv ja esitada pärast püüki andmed saagi kohta. Teine võimalus oleks lubada tõugjapüüki laiemalt ning kehtestada kavandatava volitusnormi alusel andmete esitamise kohustus. Sama eesmärgi on võimalik saavutada nii kalastuskaardi kui ka muu andmekogumise viisiga.

Jan Nilson lisas, et ELi õigusest tuleneb kohustus koguda andmeid harrastuskalapüügi, sh õngepüügi kohta. Kavandatavad muudatused võimaldaksid neid andmeid koguda ja säilitada.

Sigmar Suu lisas, et harrastuspüügi kohta kogutakse andmeid iga kahe aasta järel tellitava kvantitatiivuurinuga. Kuigi küsitlusandmetes esineb teatavat ebatäpsust, võimaldab piisavalt suur valim teha usaldusväärseid statistilisi järeldusi. Uuring annab ülevaate harrastuskalastajate arvust, püütud kalaliikidest ja püügi geograafilisest jaotusest.

Urmas Kruuse küsis, kas Eestimaa Looduse Fondi ettepanekud vähendaksid bürokraatiat.

Andrus Seeme märkis, et kui eesmärk on vähendada bürokraatiat ja lihtsustada menetlust, ei muuda ministriks volitusnormi andmine aruandlust harrastuskalastajate jaoks lihtsamaks.

Kaire Märtin vastas, et volitusnormi puhul ei oleks vaja kehtestada kalastuskaardi nõuet.

Urmas Kruuse märkis, et kavandatava muudatuse kohaselt tuleks püütud kala deklareerida pärast püüki, samas kui kalastuskaart peab olema soetatud juba enne püügile asumist.

Anti Allas avaldas arvamust, et eesmärki on võimalik saavutada kalastuskaardiga, s.t kui mõnes piirkonnas tekib ülepüügi oht, võiks seal kehtestada kalastuskaardi nõude, millega kaasneks aruandluskohustus.

Kaire Märtin nõustus, et kalastuskaardi nõude võib kehtestada, kuid see võib mõnevõrra suurendada bürokraatiat. Täna saaks keelatud kalaliikide püüki lubada kalastuskaardi alusel. Harrastuskalastaja peaks sel juhul lisaks üldisele harrastuspüügiõigusele soetama eraldi kalastuskaardi.

Sigmar Suu märkis, et aktuaalne on kohapüük Pärnu jõel. Sel aastal vähendati koha päevast püügilimiiti, kuid endiselt puudub täpne ülevaade, kui palju inimesi sellel jõel koha püüab ja kui suur on tegelik saak. Kalastuskaardi nõude kehtestamine võimaldaks püügiandmeid koguda, kuid tekitaks harrastuskalastajale lisakohustuse: lisaks harrastuspüügiõigusele tuleks soetada eraldi ka kalastuskaart. Eesmärk on eelkõige usaldusväärsete andmete kogumine kohapüügi kohta.

Urmas Kruuse tegi ettepaneku teha otsused eelnõu edasise menetlemise osas. Muudatusettepanekuid arutatakse järgmisel komisjoni istungil.

Otsustati:

- 1.1.** Teha ettepanek võtta eelnõu täiskogu päevakorda 23.09.2026 (konsensus).
- 1.2.** Teha ettepanek teine lugemine lõpetada (konsensus).
- 1.3.** Kui teine lugemine lõpetatakse, teha ettepanek võtta eelnõu täiskogu päevakorda ja viia läbi lõpphääletus 30.09.2026 (konsensus).

Kõik otsused olid konsensuslikud: Anti Allas, Urmas Kruuse, Andrus Seeme.

2. Info ja muud küsimused

Infot ja muid küsimusi ei olnud.

(allkirjastatud digitaalselt)
Urmas Kruuse
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Jaanika Lokk
protokollija